

Haluzárna, bafačky a homokonec: Neologismy na webu Československé filmové databáze a relevance neologismů (nejen) pro popis slovtvorby¹

Jakub Sláma (Praha)

HALUZÁRNA, BAFÁČKY AND HOMOKONEC: NEOLOGISMS ON THE WEBSITE OF THE CZECH-SLOVAK FILM DATABASE AND THE RELEVANCE OF NEOLOGISMS (NOT ONLY) FOR THE DESCRIPTION OF WORD-FORMATION

Studies of Czech neologisms usually focus on neologisms found in standard texts or in a collaborative online dictionary including mostly expressive words, invented words and the like. The paper attempts to bridge the gap by focusing on less formal and standard, yet fully authentic texts, i.e., user reviews in the Czech-Slovak film database. Based on 2,006 novel lexical units found on the website, it is shown that while neologisms are mostly found among lexical words, some are also found among grammatical, supposedly closed-class words. It is illustrated that derivation by suffixes and prefixoids as well as compounding are the most productive processes, yielding some surprisingly productive types of new words. Finally, the paper focuses on three prominent patterns found among the neologisms (*X-árna*, *V-ačka*, and *homo-N*) and points out their relevance, thus illustrating that studies of neologisms do not need to be trivially descriptive and classificatory but can point towards more general issues, both theoretical and methodological.

KLÍČOVÁ SLOVA

neologismus; prefixoid; slangismus; slovtvorba; sufixace

KEYWORDS

neologism; prefixoid; slang word; suffixation; word-formation

DOI

<https://doi.org/10.14712/23366591.2023.1.2>

1. ÚVOD

Oporou pro studium neologismů v současné češtině mohou být slovníky neologismů akademické provenience (Martincová a kol., 1998; 2004), založené na neologické databázi Neomat, a nověji též publikace *Hacknutá čeština* (Kavka — Škrabal, 2018), vycházející z kolaborativního projektu Čeština 2.0. Databáze Neomat zachycuje primárně neologismy v psané publicistice, a proto není zcela vhodným východiskem pro studium neologismů v jiných, méně formálních kontextech. Čeština 2.0 sice za-

¹ Publikace vznikla s podporou dlouhodobého koncepčního rozvoje Ústavu pro jazyk český AV ČR, v. v. i., RVO: 68378092.

znamená slova užívaná v méně formálních situacích, ale na rozdíl od databáze Neomat není striktně založená na autentických dokladech. Zachycuje navíc „jen drobnou výšeč produkce nových lexémů: cílí na zajímavá, často expresivní a nespisovná slova, okazionalismy, individualismy a efemerismy“ (Lišková, 2022, s. 52). Nedávné výzkumy neologismů (včetně výzkumů anglicismů) obvykle vycházejí primárně z těchto zdrojů (z poslední doby např. Entlová, 2022), případně též z korpusů češtiny řady SYN (např. Bozděchová — Klégr, 2022), které podobně jako Neomat zachycují užívání jazyka primárně ve spisovných kontextech. V literatuře o neologismech v češtině tak není dostatečně reflektována autentická komunikace v neformálních situacích, kde není očekávána spisovnost. Smyslem této materiálové studie je mj. přispět k zaplnění této mezery v neologické (neografické) literatuře.

Pojem *neologismus* zde chápu v širším smyslu, který zahrnuje okazionalismy, autorská slova ap. (viz Janovec, 2013, s. 106). Vymezení neologismů je notoricky problematické (Lišková, 2022, s. 37), proto zde vycházím (v souladu s východisky databáze Neomat) z lexikografického kritéria: lexikální jednotka je považována za neologismus, nebyla-li zaznamenána při dosavadní excerpci či v některém z výkladových slovníků češtiny, přičemž v potaz jsou brány především slovníky akademické (včetně slovníků neologických).

Domnívám se, že smyslem textů tohoto typu nemá být pouhá registrace, katalogizace a popis nových slov, případně jejich klasifikace podle tematických okruhů, původu nebo jiných kritérií (srov. např. Entlová, 2022; Lišková, 2022). Pokusím se proto ukázat, že neologický materiál může smysluplným způsobem nastavovat zrcadlo výzkumu (nejen) v oblasti slovtvorby a může mít obecnější implikace. V následujícím oddílu krátce charakterizuji výchozí materiál, v oddílu dalším předkládám jeho selektivní kvantitativní analýzu. Čtvrtý oddíl se pak podrobněji zaměřuje na tři vybrané, v materiálu prominentně zastoupené slovtvorné typy. V závěrečném oddílu pak shrnuji závěry analýzy s poukazem na jejich obecnější relevanci.

2. MATERIÁL

Materiálovým východiskem tohoto textu jsou neologismy z česky psaných hodnocení filmů na webu Československé filmové databáze (csfd.cz), které byly od roku 2016 zachyceny v neologické databázi Neomat. Ta je neustále rozšiřována a od roku 2015 je veřejně dostupná na webu neologismy.cz.

V databázi zcela dominuje publicistika. Pokud se například zaměříme na excerpta zaznamenaná mezi 1. lednem 2010 a 31. prosincem 2021 (celkem 104 248 záznamů), 67 % všech záznamů pochází z deseti nejzastoupenějších zdrojů, které zahrnují výhradně publicistiku (*Mladá fronta Dnes* a její přílohy *Ona Dnes* a *Magazín Víkend Dnes*, *Hospodářské noviny*, *Lidové noviny* a jejich příloha *Pátek Lidových novin*, *Právo*, týdeníky *Reflex*, *Týden* a *Respekt*). Za účelem rozšíření pestrosti zdrojů v databázi Neomat začaly být excerptovány i novější, nepublicistické zdroje: především právě web csfd.cz.

Ten je pro sběr neologismů vděčným zdrojem: registrovaní uživatelé zde mohou žádnou až pěti hvězdičkami a zároveň slovně hodnotit filmy a seriály a není neobvyklé, že populární filmy bývají slovně hodnoceny i více než tisíci uživateli. Web se

přítom těší značné popularity a měsíčně registruje miliony přístupů.² Lze se tedy domnívat, že neologismům užitým v hodnoceních filmů na tomto webu je vystaveno nemálo mluvčích češtiny. Z webu csfd.cz bylo v době psaní tohoto textu (stav k 7. dubnu 2022) v databázi Neomat zachyceno 2196 záznamů, které odpovídají 2006 různým lemmatům (tátáž lexikální jednotka se v Neomatu zaznamenává až třikrát).³ Právě z tohoto souboru lexikálních jednotek vychází následující analýza. Všechny číslované příklady v následujícím textu pocházejí z webu csfd.cz a ve většině případů jsou převzaty z databáze Neomat; v závorce za každým z nich uvádím název a rok vydání filmu, v jehož hodnocení se daný doklad objevil. Příklady jsou v některých případech krácené.

3. OBECNÁ ANALÝZA MATERIÁLU

V tomto oddílu se zaměřím na dva obecné aspekty sesbíraného materiálu: na zastoupení slovních druhů a slovtvorných postupů.

3.1 ZASTOUPENÍ SLOVNÍCH DRUHŮ

Ve sledovaném materiálu jsou nejvíce zastoupena substantiva (56,8 %) a adjektiva (27,6 %); slovesa (9,6 %) a příslovce (4,3 %) jsou okrajovější. Zajímavé je však také zastoupení jiných slovních druhů. V materiálu se například objevují dvě číslovky:

(1) *Jakou to má logiku něco natahovat na **komrdesát** filmů a pak to utopit v nezáživným bahně?* (Hunger Games: Síla vzdoru — 2. část, 2015)

(2) *Jde na horor a čeká **triliardu** lekaček* (Děsivé dědictví, 2018)

V materiálu se dále objevuje užití *jak* (často korelativně s *tak*⁴) vyjadřující přípustkově-odporovací vztah, dosud patrně neregistrované:

(3) ***Jak** mi v „dobách Titanicu“ byl protivný, **tak** dnes je jeden z mých nejoblíbenějších herců!* (Vlk z Wall Street, 2013)

(4) ***Jak** Leonarda nemusím, **tak** tady mi nevadil.* (Vlk z Wall Street, 2013)

2 Podle aplikace NetMonitor (<https://www.netmonitor.cz/en/node/376>) web csfd.cz navštívilo např. v březnu 2022 více než 2,8 milionu různých uživatelů (celkem šlo o téměř 12 milionů návštěv webu, resp. o cca 64 milionů navštívených stránek na webu), čímž byl web 19. nejnavštěvovanější doménou v ČR.

3 Varianty typu *rom-com* — *romkom* a *easter egg* — *easter-egg* jsou ve vyhledávacím rozhraní databáze Neomat počítány jako samostatná lemmata.

4 Korelativní *jak* — *tak* uvádí *Mluvnice češtiny 3* (Daneš a kol., 1987, s. 496) pouze jako vyjádření shody ve způsobu realizace dvou dějů (*Jak řekli, tak udělali*). V mluvnicích ani slovnících češtiny jsem zmínku o přípustkovém užití *jak* nenašel.

- (5) *Nebo se možná při natáčení užívaly skutečné drogy, a jak jsem proti nim, tak tady bych je všem odpustil.* (Vlk z Wall Street, 2013)

Jde zde o stejný přípustkově-odporovací vztah, jaký vyjadřuje *sice — ale: sice/jak jsem proti drogám, ale/tak tady bych je všem odpustil.*

Je také doložena přejatá spojka-adordinátor *aka* (angl. zkratka z *also known as*, také známý jako'), tj. ekvivalent *alias* či *lomeno* (srov. Sláma, 2022):

- (6) *Liam aka Hurikán* (Hunger Games: Síla vzdoru — 1. část, 2014)

K výrazům *bohužel* a *nedejbože* jsou doložena analogicky tvořená *budhožel*, *buddhožel*, *d'áblužel*, *perunžel*, *satanžel* a *nedejbuddho*. Podobně k *zaplatřpánbůh* je doloženo analogické *zaplatřreprodrazd* (*reprodrazd* je překlad anglického *mockingjay* v sérii knih a filmů *Hunger Games*). Částice *fuckt* (*čumět na noční poluce nějakých kokotů může být někdy fuckt horor*) je patrně tvořená jako blend anglicismu *fuck* a české částice *fakt*. V materiálu jsou zastoupena také citoslovce: z angličtiny přejaté *meh* a ze sloves tvořená *šňup* a *zív* (v těchto případech by bylo možné hovořit o desufixaci).

Popisovaný materiál tak poukazuje mj. na to, že lexikálním inovacím podléhají i slovní druhy, které lze vnímat jako neproduktivní, v zásadě „množiny uzavřené“ (Karlík — Kořenský, 2016, s. 1683). To dokládá i *fakt*, že v Neomatu obecně jsou doloženy i další výrazy, které lze hodnotit jako číslovky (např. *bambilion*, *bambiliarda*, *málonáct*, *desítkykrát*, *dostkrát*), zájmena (např. *ezo-někdo*, *hádejtekdo*, *transcokoliv*, *vončo*), spojky (např. *lomeno a plus*, viz Sláma, 2022) a částice (např. *koncůkonec*, *ješ-těže*, *kdyžtak*).

3.2 SLOVOTVORNÉ POSTUPY

Všechny lexikální jednotky jsem rozdělil podle způsobu, kterým byly utvořeny; pracoval jsem s následujícími postupy: přejímání (*guilty pleasure*), prefixace (*dočumět*, *prapodstatný*), prefixoidace (*pseudoherec*), sufixace (*dojákovitý*, *drastárna*), sufixoidace (*dunofil*, *potterholik*), cirkumfixace (*mezititulková scéna*, *doplňující*, *dodatečná*, *bonusová* aj. *scéna filmu vložená mezi jednotlivé části závěrečných titulků*), kompozice (*děsopudný*), *blending* (*mix + mišmaš* → *mixmaš*), zkracovací procesy⁵ (*synchronizace* → *synchro*), neosémantizace (*močopudný*, *velmi vtipný*), vznik víceslovných lexikálních jednotek (*nasmrkat jí do gramofonu*, *přivést ji do jiného stavu*), ostatní (*tunťa*, *emerický*).

5 Neterminologické pojmenování *zkracovací procesy* jsem se před anotací dat rozhodl použít jako souhrnné označení všech procesů, kdy dochází k podstatné redukci fundujících slov, příp. fundujícího slova (přesahující např. při odvozování běžné vypuštění koncovky základového slova); toto označení tedy zahrnuje psané zkratky typu *dr.* nebo *atd.*, zkratky iniciálové typu *USA*, zkratky slabičné typu *DAMU*, ale také tzv. zkráceniny typu *krim* (← *kriminál*) či *synchro* (← *synchronizace*) — srov. Ziková (2016). Anotace nicméně ukázala, že právě mechanické krácení (tj. tvoření tzv. zkrácenin), zastoupené čtyřmi příklady (viz tabulku 1), bylo jediným v datech zastoupeným zkracovacím procesem.

Jednotlivé procesy se samozřejmě mohou kombinovat: slova jsem kategorizoval podle procesu, který se mi zdál primární, ale v anotaci jsem zaznamenával i to, že tento proces je doprovázen procesem jiným; např. u slovesa *nahypovat se* (zhruba odpovídajícího původně českému *natěžit se* (*na něco*)), které jsem primárně chápal jako utvořené prefixací od doloženého slovesa *hypovat* (z angl. přejímky *hype*), jsem tedy v anotaci zaznamenal i to, že prefixace je doprovázena reflexivizací, pro případ, že by se souvšly prefixace a reflexivizace ukázal být výraznou tendencí. V úvahu jsem obecně bral poslední krok tvoření: například *kulervoucník* jsem tedy chápal primárně jako výsledek sufixace, ale doložené a na webu *csfd.cz* zaužívané adjektivum *kulervoucí* chápu jako kompozitum; podobně jsem zmíněné *nahypovat se* anotoval jako výsledek prefixace (a nebral jsem v úvahu předchozí krok *hype* → *hypovat* a ještě dřívější krok přejetí slova *hype* z angličtiny do češtiny).

Hranice mezi jednotlivými procesy nejsou ostré: ne vždy je například jasné, zda dané slovo považovat za výsledek prefixace/sufixace, prefixoidace/suffixoidace, nebo kompozice. Snažil jsem se opírat o bohemistickou literaturu: jako sufixoidy chápu ve shodě s *Velkou akademickou gramatikou spisovné češtiny* (Štícha a kol., 2018, s. 137) komponenty *-fil*, *-filie*, *-log*, *-logie*, *-mil*, *-fobie*, ale také např. komponent *-(o)dlak* (*ovcodlak*, *psodlak*). U prefixoidů se od této mluvnické odchylují a ve shodě např. s Mejsťříkem (1971, s. 323) či Kochovou (2015) *anti-*, *mini-*, *mega-*, *super-*, *pseudo-* ap. chápu jako prefixoidy, nikoliv prefixy. Jako prefixoidy navíc chápu komponenty *homo-* (viz 4.3) a *digi-* (viz dále).⁶

Není snadné najít exaktní a aktuální údaje o tom, jak moc se jednotlivé slovtvorné procesy při tvoření neologismů v současné češtině využívají. Například podle *Mluvnice současné češtiny* (Cvrček a kol., 2010, s. 78), která obvykle uvádí kvantifikované údaje vyvozené z korpusových dat, v současnosti „v češtině narůstá množství slov přejímaných z angličtiny“ a „[n]ová pojmenování vznikají především jako víceslovné lexémy, posunutím významu, tvořením pomocí předpony“. (Sufixace nebo kompozice v daném oddílu pojmenovaném „Současné způsoby obohacování slovní zásoby“ kupodivu vůbec zmíněny nejsou.)

Bozděchová a Klégr (2022) uvádějí, že ve vzorku 516 neologismů utvořených od anglicismů se nejčastěji uplatňuje sufixace (41,9 %), kompozice včetně afixoidace (17,0 %), „elipsa“ (15,7 %) a *blending* (9,5 %). Vymezení „elipsy“ zde ale považuju za problematické: např. *handsfreečko* nebo *akčníák* autoři chápu jako elipsu (na pozadí angl. *hands free phone* a *action film*), já obě slova chápu jako výsledek sufixace (samostatné *hands free* — resp. *hands-free* nebo *handsfree* — je v češtině stejně jako spojení *akční film* tak zaužíváno, že se mi nezdá z pohledu českého jazykového systému smysluplné zde cokoliv vyvozovat z původních anglických spojení). S elipsou v pojetí Bozděchové

⁶ Hodnocení daných prostředků jako prefixoidů je pochopitelně otevřená diskuse, viz však jejich produktivitu, širokou spojitelnost a jejich pravděpodobný původ v adjektivu *digitální*, resp. *homosexuální*, analogicky uznávaným prefixoidům typu *foto* (← *fotografický*); srov. např. Kochová (2015) a Martincová (2016). Komponent *digi-* jako nový prefixoid chápe i Kochová (2015, s. 233). U *homo-* viz také sémantické změny v jeho významové struktuře, ilustrované v oddílu 4.3, které se obvykle zmiňují jako jeden z rysů charakteristických pro prefixoidy (např. Kochová, 2015, s. 232–233).

a Klégra (2022) tedy nepracuju. Jiné postupy než derivace a kompozice jsou pak v datech autorů relativně marginální; jde především o krácení (5,4 %), neosémantizaci (5,3 %), prefixaci (2,5 %) a ostatní způsoby (2,7 %).

Zastoupení jednotlivých procesů mezi neologismy z csfd.cz shrnuje tabulka 1:

Proces	Celkem	[%]	Proces	Celkem	[%]
přejímání	77	3,8	kompozice	289	14,4
prefixace	187	9,3	blending	26	1,3
prefixoidace	395	19,7	krácení	4	0,2
sufixace	872	43,5	neosémantizace	15	0,7
sufixoidace	25	1,2	tvoření VLJ	16	0,8
cirkumfixace	45	2,2	ostatní	55	2,7
celkem				2006	100

TABULKA 1. Zastoupení slovtvorných procesů mezi sledovanými neologismy

Vyjdeme-li ze srovnání s údaji Bozděchové a Klégra (2022), nepřekvapí nejvyšší podíl sufixace (43,5 %). Překvapivé už však může být to, že v jejich datech — omezeně srovnatelných — je 17 % lexikálních jednotek výsledkem kompozice včetně tvoření afixoidy, zatímco mezi neologismy z webu csfd.cz představují kompozita 14,4 % a slova tvořená afixoidy dalších 20,9 %. Velký podíl slov tvořených prefixoidy (19,7 %) může vyplývat jednak z použití inkluzivnějšího inventáře prefixoidů (viz výše), jednak z toho, že v recenzích na webu csfd.cz se produktivně používají některé konkrétní prefixoidy, specifické právě pro danou tematickou oblast. To nejlépe ilustruje prefixoid *digi-* ‚digitální, počítačově vytvořený‘, který má hypoteticky v zásadě neomezenou produktivitu, srov.:

- (7) *klasické temné DC digifinále* (Wonder Woman, 2017)
- (8) *sem tam se jakože na povel leknete bubajícího digiklauna* (To, 2017)
- (9) *Líbila se mi Rose a ty digikouzlička*. (Poslední lovec čarodějnic, 2015)
- (10) *shitová digi-liška* (Zelený rytíř, 2021)
- (11) *slintali u závěrečné digimegabitvy* (Avengers: Endgame, 2019)
- (12) *větší rozpočet bohužel zapříčinil víc digipotvor* (To Kapitola 2, 2019)
- (13) *digivlkové byli opravdu fail* (Hunger Games, 2012)
- (14) *záporák samotnej je směšná digizrůdička* (Wonder Woman, 2017)

Některá pojmenování s tímto prefixoidem se na webu csfd.cz zdají být zaužívaná: neologismus *digibordel* se často používá v souvislosti s přehnanými nebo moc častými

digitálními efekty ve filmu a slouží jako východisko pro několik doložených adjektiv (*digibordeloidní, digibordelový, digibordelózní*).

Třetím nejzastoupenějším procesem je kompozice. Vedle koordinačních adjektivních kompozit (typ *biograficko-hudební*) zde vystupuje do popředí především neočekávaně častý typ adjektivních kompozit⁷ spojujících substantivum s (nezřídka deparicipiálním) adjektivem, např.:

- (15) osidla náboženské **bludotvorné** sebestrukce (Čarodějnice, 2015)
- (16) dlouhé **děj-nepodporující** záběry (Tenkrát v Hollywoodu, 2019)
- (17) **dolary-produkující** vata (Hunger Games: Síla vzdoru — 1. část, 2014)
- (18) A my dostaneme všeho. Dokonce i **matkovražděné** činy. (Ada, 2021)
- (19) přenádherné, **mrduchtivé** bábovky (Vlk z Wall Street, 2013)
- (20) byla **na nervyjdoucí** (Děsivé dědictví, 2018)
- (21) současná impotentní, **nápaduprostá** česká tvorba (Lola, 2019)
- (22) další **naprdelposazující** scény (Vlk z Wall Street, 2013)
- (23) scéna [...] byla naprosto **tělorvoucí** (Vlk z Wall Street, 2013)
- (24) já tyhle **všeodsuzující** ezo-enviromentalisty nemám rád (matka!, 2017)

V daných kompozitech je první, substantivní člen de facto valenčním doplněním adjektiva, ať už odpovídá předmětu (*tělorvoucí, všeodsuzující*) nebo jinému doplnění (*na nervyjdoucí, naprdelposazující*). V některých případech je dané kompozitum zřejmě tvořeno analogicky, např. *močopudný ~ děsopudný*.

V neposlední řadě zde stojí za zmínku doložené příklady procesů, které se v češtině považují za okrajové: předně je zachyceno několik případů zpětného tvoření (viz Stašková, 2008), zejména desuffixace: *audiovizuální* → *audiovizuál*, *světoborný* → *světobor*, již zmíněná citoslovce *šňupat* → *šňup* a *zívat* → *zív*, případně též substantiva zpětně tvořená od reflexivních sloves typu *odplazit se* → *odplaz*, *rozpliznout se* → *rozpliz*, *učechnout se* → *úchecht*, *ustríknout si* → *ústřík*. Ke zkracování slov (ovšem bez ohledu na jejich morfemickou strukturu) dochází také v případě tvoření tzv. zkrácenin (*synchronizace* → *synchro*); v jiných případech je krácení slova doprovázeno přidáním sufixu (*pokračování* → *pokráčko*) nebo jiného segmentu (*píchanec* → *pigáro*). Za-

7 Ve studii nových adjektivních pojmenování tento typ nezmiňuje Světlá (2005a), která pouze podotýká, že nová adjektivní kompozita se tvoří především „komplexním kompozičním postupem“ a „využívají se zejména ve sféře odborné a publicistické“, kteréžto tvrzení může zde doložený typ adjektiv rozporovat.

stoupena je i formálními změnami nedoprovázená konverze (tedy konverze v užším smyslu), obvykle spojená s neosémantizací (např. citoslovecný výraz → substantivum *čárymáryfuk* ‚čaroděj‘). Zajímavé jsou ojedinělé případy modifikace zvukové podoby (např. na csfd.cz relativně etablované adjektivum *emerický*, které se od adjektiva *americký* odlišuje zřetelnou depreciativní konotací), apelativizace spojené s neosémantizací (*cthulhu*⁸ *prvky pro otrlejší diváky*) a intenzifikační reduplikace (v jiných — především neindoevropských — jazycích relativně běžné, viz Štekauer a kol., 2012, s. 103, 123, 125):

(25) *Jste obklopeni absolutní tmou kolem sebe. Jako **tmou-tmou**, takovou černotou.* (Čarodějnice, 2015)

Jen okrajově se objevují slovotvorně nemotivovaná slova: jde buď o přejímky, nebo o slova ne zcela jasného původu (např. *ichtyl*, *kikina*⁹). Přejímky pocházejí primárně z angličtiny a jde jak o slova, která mají existující ekvivalent v češtině (*plot*, ‚zápletka‘), tak o slova, u kterých se ekvivalent nehledá snadno (např. *gore* ‚násilné prolévání krve‘). Objevují se též kalky částečné (*subplot* → *subzápletka*) i úplné (*subplot* → *podzápletka*). Přejímky z jiných jazyků jsou méně časté, obvykle vázané na filmovou oblast (označení (sub)žánrů *noir* z francouzštiny a *giallo* z italštiny); stejně tak jsou tematicky vázané neadaptované víceslovné přejímky z angličtiny (např. *coming of age*, *young adult*).

4. VÝRAZNÉ SLOVOTVORNÉ TYPY

V tomto oddílu se podrobněji zaměřím na tři slovotvorné typy, které jsou ve sledovaném materiálu prominentní; v závěru každého pododdílu poukážu na obecnější relevanci daného jevu pro slovotvorbu, resp. lingvistiku obecně.

4.1 TYP X-ÁRNA

Podle *Slovníku afixů* (Šimandl a kol., 2016, s. 89) se sufix *-árna* v apelativní sféře používá mj. při tvoření desubstantivních nebo deadjektivních výrazů označujících žánr filmu „v mládežnickém slangu“ (*scifárna*, *akčníárna*). Neologismy z webu csfd.cz poukazují na nutnost toto tvrzení korigovat.

8 Proprium *Cthulhu* je jménem mytologické kosmické nestvůry v některých beletristických textech H. P. Lovecrafta (a jeho epigonů), do literatury uveden v kultovní povídce Volání *Cthulhu* z roku 1928.

9 Lexikální jednotky *ichtyl* ‚hloupý člověk‘ a *kikina* ‚dívka‘ a dříve zmíněnou zkráceninu *krim* ‚vězení‘ vykládá *Slovník nespisovné češtiny* (Hugo a kol., 2006), přesto byly v databázi Neomat zachyceny jako neologismy. To vychází z lexikografické definice neologismu a její praktické aplikace pro účely excerpce v Ústavu pro jazyk český AV ČR, kde se vedle starší excerpce v potaz berou v zásadě pouze akademické slovníky orientované primárně na spisovnou češtinu. Z toho lze dovodit doporučení, aby se excerpční praxe modifikovala a slovníky, které jsou brány v potaz, byly rozšířeny právě o *Slovník nespisovné češtiny*.

V první řadě nejde o označení žánru filmu; situace, kdy by pojmenování odpovídalo klasicky vymezovanému filmovému žánru, je zcela menšinová (*romantárna* ‚romantický film‘, případně též *komiksárna* ‚filmové zpracování komiksové předlohy, často o superhrdinech ap.‘). V drtivé většině případů jde spíše o hodnotící označení filmu, které neodpovídá žádnému z tradičně vymezovaných žánrů (srov. Ptáčková, 2004), viz např.:

(26) *trapárna s děckama v hlavních rolích* (To, 2017)

(27) *samoúčelná úchylárna* (Climax, 2018)

(28) *nesympatická ujetárna* (Krvavá nevěsta, 2019)

(29) *totální vyšinuťárna* (Slunovrat, 2019)

V řadě druhé daná pojmenování neoznačují pouze filmy, ale také jiná díla, např. hudbu: i na webu csfd.cz se v komentářích lze setkat s tím, že uživatel vložil do diskuse odkaz na konkrétní píseň a komentoval ji slovy *Todle je sladárna a vydírárna* (srov. též o slově *kafkárna* Procházková, 2009, s. 222–223).

Zatřetí daná slova není vhodné považovat za součást „mládežnického slangu“. Na webu csfd.cz nejsou dostupné statistiky, které by poskytovaly věrný obraz toho, kdo je typickým uživatelem tohoto webu, ale ze samotných slovních hodnocení filmů je často evidentní, že jejich autory jsou dospělí lidé. Řada prominentních komentátorů má navíc na svých osobních profilech fotky nebo osobní údaje, které tento dojem potvrzují. Lze se domnívat, že sufix skutečně není součástí slangu mládeže, ale spíše filmového slangu.

V neposlední řadě nejde vždy o substantiva tvořená pouze od substantiv a adjektiv. Motivace jmény je samozřejmě běžná (např. *Marvel* → *marvelárna*, *lesba* → *lesbárna*; *drsný* → *drsnárna*, *nezávislý* → *nezávislárna*), přičemž často nelze jednoznačně určit, jestli je derivát fundovaný substantivem, nebo adjektivem (např. *krev/krvavý* → *krvárna*, *Američan/Amerika/americký* → *američárna*). Základem může být také slovo, které se užívá jako nesklonné adjektivum, ale také jako součást hybridních kompozit (např. *psycho* → *psychárna*). Vedle toho je nicméně možná fundace/motivace slovesem, např.:

(30) *vyloženě nuda ani „nasírárna“ to taky nebyla* (Hunger Games, 2012)

(31) *nejedná se o žádnou „lekárnu“* (Uteč, 2017)

Leckdy nelze určit, zda jde o pojmenování fundované substantivem, nebo slovesem: např. *nudárna* (32) se může zakládat na substantivu *nuda* nebo na slovesu *nudit* a *podrazárna* (33) na substantivu *podraz* nebo na slovese *podrazit*:

(32) *planá nudárna bez střeliva* (Špinavý trik, 2013)

(33) *zábavně zpracovaná podrazárna* (Špinavý trik, 2013)

Nezřídka pak není jasné, co je základovým slovem: například v případě výrazu *mašťárna* (34) je zřejmá souvislost s adjektivem *vymaštěný* (ve smyslu ‚hloupý‘), *masárna* (35), odkazující k masakru, vyvražďování, může souviset se slovesem *zmasit* (v Neomatu doloženo snad ve významu ‚ublížit‘), *cajdárna* (36) patrně souvisí s adjektivem *ucajdaný* ‚pomalý‘, doloženým v Neomatu (*ucajdaný film*):

(34) *mašťárna* pro blbý Američany (Hunger Games, 2012)(35) výborná *masárna* ke konci (Očista, 2013)(36) *cajdárna* pro teenagery (Hunger Games, 2012)

Užití sufixu *-árna* ve sledovaném materiálu o něm podává výrazně bohatší obraz, než jaký na základě korpusů spisovných textů poskytuje *Slovník afixů*. Na obecnější rovině pak výše uvedené příklady poukazují na to, že zatímco tradiční česká slovtvorba se výrazně orientuje na vstup slovtvorných procesů (v zahraniční literatuře se někdy používá přívlastek *input-oriented*) a definuje tak slovtvorné typy mj. s ohledem na slovní druh základového slova¹⁰ a zásadní váhu přikládá motivaci základovým slovem, přinejmenším v některých případech by mohl být užitečnější přístup orientovaný spíše na výstup jazykových procesů (tzv. *output-oriented*). Daný slovtvorný typ je produktivní a všechna uvedená slova se sufixem *-árna* mají evidentně společný kategoriální význam bez ohledu na to, zda jsou odvozena od substantiv, adjektiv, sloves nebo jiných výrazů, případně i bez ohledu na to, že jednoznačně identifikovat základové slovo není zcela možné, což hovoří spíše ve prospěch přístupu orientovaného na výstup jazykových procesů. Pro takový přístup argumentuje i řada zahraničních prací, v nedávné době např. Booij — Audring (2018), Plag — Balling (2020, s. 312) a Kotowski (2021, s. 81).

4.2 TYP V-AČKA

Dalším výrazným slovtvorným typem ve sledovaném materiálu jsou deverbativní substantiva se zakončením *-ačka*. *Slovník afixů* (Šimandl a kol., 2016, s. 63) uvádí, že substantiva tvořená od sloves sufixem *-ačka* tvoří významově nesourodou skupinu (*zabíjačka*, *visačka*, *ventilačka*, *kalkulačka*). Sledované neologismy však poukazují na odlišný profil sufixu *-ačka*: dané deriváty tvoří sémanticky heterogenní skupinu dějových substantiv¹¹ (mezi která ve výsledku patří i etablované *zabíjačka* a další zauží-

10 To činí do takové míry, že slova *dělník* a *lesník* reprezentují dva různé slovtvorné typy: činitelské vs. konatelské jméno. Pro přístupy orientované na výstup slovtvorných procesů (*output-oriented*) by například právě tradiční rozlišování činitelských a konatelských jmen postrádalo smysl.

11 V přehledu nových tvořených dějových substantiv Světlá (2005b) typ *-ačka* neuvádí. Naopak už pro starou i střední češtinu (např. *plavačka* ‚plavba‘, *pračka* ‚pranice‘) jej dokládají Nejedlý a kol. (2019, s. 189).

vaná slova, např. *bouračka*, *grilovačka*, *opalovačka* nebo *koupačka*), viz např. následující příklady:

- (37) *Film mě nenudil, i když tam nebyly bafačky.* (Tajemství smrti slečny Neznámé, 2016)
- (38) *sympatická závěrečná masakrovačka* (Uteč, 2017)
- (39) *Sborový pláč nebo sborová mrdačka působily jak z parodie.* (Slunovrat, 2019)
- (40) *holka s kamarády při nekonečně seznamovačce* (Neutečeš, 2014)
- (41) *svlíkačka ve vejtahu* (Hunger Games: Vražedná pomsta, 2013)
- (42) *Při druhém sledování dvakrát usínačka.* (Maják, 2019)
- (43) *Prostě se zde jednalo od tvůrců o naprostou vyjebávačku se všemi diváky.* (Hunger Games: Vražedná pomsta, 2013)

V kontextu literatury o nominalizacích a jejich významech (např. Melloni, 2011; Lieber, 2016) pak nepřekvapí to, že slova se sufixem *-ačka* mohou mít též nedějový význam; v takovém případě je derivát typicky označením filmu, např.:

- (44) *Nenáročná, slzavá a univerzálně přístupná dívačka.* (Lola, 2019)
- (45) *Drásačka na nervy roku!* (Hunger Games, 2012)
- (46) *Horor? Spíše akčnější odreagovačka po práci.* (Tiché místo, 2018)
- (47) *Klasická Scorseseho prdelotlačovačka.* (Vlk z Wall Street, 2013)
- (48) *Tento [film] je pouhou vyplachovačkou mozků pro náctileté nenáročné publikum líné u filmů přemýšlet.* (Hunger Games, 2012)

Z příkladů pro oba významy je mj. patrné to, že daná substantiva mohou mít valenční potenciál, viz dějový příklad *vyjebávačka se všemi diváky* (srov. slovesné *vyjebat/vyjebávat s diváky*) a nedějové příklady *drásačka na nervy* (srov. slovesné *drásat nervy*) a *vyplachovačka mozků* (srov. slovesné *vyplachovat mozky*). V tomto kontextu stojí za zmínku také slovo *prdelotlačovačka* (tj. ‚příliš dlouhý film‘, srov. slovesné *otlačovat si prdel*): první člen kompozita lze fakticky vnímat jako valenční doplnění druhého členu.

Jak bylo uvedeno na začátku oddílu, podle *Slovníku afixů* substantiva se sufixem *-ačka* tvoří významově nesourodou skupinu. Uvedené příklady naznačují, že tomu tak není. Obecná relevance tohoto příkladu pro jazykovou teorii je zřejmá: omezujeme-li se na popis (psaného) spisovného úzu, mohou nám unikat podstatné genera-

lizace a náš popis může být až zkreslující. Chceme-li skutečně popisovat současnou slootovorbou a dojít k poznání toho, jakými slootovornými znalostmi musejí mluvčí češtiny disponovat, může být výhodnější zaměřovat se právě na neologismy (nebo hapax legomena v korpusech) — bez ohledu na jejich (ne)spisovnost — spíše než na etablované¹² a lexikalizované jednotky typu *kalkulačka*, *ventilačka* aj. To koneckonců není objektivní závěr: v zahraniční slootovorné literatuře je běžným metodologickým východiskem (např. Plag, 1999; Berg, 2020) a objevuje se i v bohemistice (např. Straková, 1985, s. 24).

4.3 TYP HOMO-N

Ve sledovaném materiálu se objevuje řada slov s komponentem *homo-*. Ten má někdy „doslovný“ význam, poukazující na souvislost s homosexualitou:

- (49) *Není to ani moc **homoakce**, aby je otrávil, a všechno je to takový vyžehlený, nezávadný.* (Bohemian Rhapsody, 2018)
- (50) *citlivý čokoládový **homointelektuál*** (Zelená kniha, 2018)
- (51) ***homopropaganda** plná bukvic a negrů* (Já, Simon, 2018)

Existuje zde evidentní sémantický vztah ke srovnatelnému komponentu *hetero-*:

- (52) *mentálně vyvážení **heterodospělí*** (Poslední lovec čarodějnic, 2015)
- (53) *každý své cti dbalý **heteromuž*** (Wonder Woman, 2017)

Komponent *homo-* však nezřídka nese význam, který se sexualitou nesouvisí; je užíván v pejorativním, depreciativním smyslu s upozaděnou denotací. Používá se pak např. v souvislosti s romantickými situacemi; v následujícím dokladu mluvčí použitím slova *homokonec* hodnotí konec filmu jako přehnaně romantický:

- (54) *...typickej **homokonec**. Nemám tyhle romantický komedie moc rád.* (Kurs sebeovládání, 2003)

12 „Periferní“ neologismy a hapax legomena mluvčí spíše produkují, jsou tedy odrazem aktuálních slootovorných procesů. Etablovaná, „centrálnější“ slova (*kalkulačka*) mluvčí spíše reprodukují, a o aktuálních slootovorných procesech nám tedy nic moc neříkají (k rozlišení produkce vs. reprodukce viz např. Dokulil a kol., 1986, s. 193). Zdá se tedy být výhodnější vyvozovat vlastnosti produktivních slootovorných procesů právě třeba z (produkováných) hapaxů legomen spíše než z etablovaných (reprodukováných) slov, byť může jít pro některé bohemisty o překvapivé tvrzení, srov. komentář anonymního recenzenta k jednomu z mých výstupů: „Teoretické východisko, totiž že systémové centrální — kategoriální — rysy nám nejlépe signalizují periferní — hapaxní — lexémy, je překvapivé.“

Podobně například zaznamenané slovo *homopísničky* odkazuje k romantickým písním a *Homolalaland* depreciativně pojmenovává romantický muzikál *La La Land*.

Komponent se pro vyjádření negativního hodnocení používá také v kontextech, kde se hovoří např. o emocionálním, atraktivním a o svůj vzhled pečujícím, nedostatečně mužném aj. muži nebo o blízkém (ale ne romantickém, sexuálním aj.) vztahu mezi muži, tj. v kontextech, které mohou (přínejmenším z pohledu některých mluvčích) být v rozporu se stereotypní představou muže, např.:

- (55) iritující pubertální **homodebil** (*Spider-Man: Daleko od domova*, 2019)
- (56) *Chris Pine je opravdu nadprůměrný (žádný homokokot, jak tady tvrdí zlý jazyk).* (*Wonder Woman*, 2017)
- (57) *drama pro přecitlivělé ufrūkance a romantické homomileniály* (*Avengers: Endgame*, 2019)
- (58) *Dvě momentky s pisklavým koštětem Spidermanem a jeho homoidolem megakretnem Iron Manem byly fakt... divný.* (*Avengers: Endgame*, 2019)

Podobný je např. význam slova *homopohled* (*moc dlouhých homopohledů*), odkazujícího k pohledu mezi dvěma (navzájem si blízkými) muži.

V některých kontextech se pak zdá, že komponent vyjadřuje obecně negativní hodnocení, aniž by jakkoliv souvisel s homosexualitou, stereotypem muže ap.:

- (59) *Ty homokostýmy byly asi to nejmenší, obyčejné lidi a nadřazené zmrdy je potřeba řádně rozlišit.* (*Hunger Games*, 2012)
- (60) *Stále se pohybujeme na velmi tenké teen hranici s naprosto neznámými herci a zatím homoneherci.* (*Hunger Games: Vražedná pomsta*, 2013)
- (61) *lámou kouzelnou hůlku nad homonosferaty* (*Hunger Games*, 2012)¹³
- (62) *Homočokl na druhou plus homoomyl Hutcherson na druhou se rovná za starou nefunkční Belu.* (*Hunger Games: Vražedná pomsta*, 2013)

Obecně negativní hodnocení je pak obzvlášť zřetelné v případech, kdy se komponent pojí s expresivními (nezřídka vulgárními) hodnotícími výrazy: ve sledovaném materiálu byly různé filmy označeny jako *homosračka*, *homokokotina*, *homopičovina*, *homochcanec* ap. To, že komponent *homo-* může nabývat obecně negativní význam, přitom není v kroslingvistickém pohledu překvapivé: stejný vývoj (‘homosexuální’ → ‘špatný, hloupý aj.’) lze pozorovat u anglického slova *gay* (viz např. *Bierwiazzonek*,

13 Výraz *homonosferatu* (stejně jako doložené *homoupír*) odkazuje k někdejší popularitě knižní a filmové série *Stmívání* (která se celá týká romantického vztahu mezi studentkou střední školy a upírem).

2014, s. 16; Lalor — Rendle-Short, 2008), u německého *schwul* (viz např. německý slovník Duden¹⁴) ap. Jevy jako pragmatikalizace a subjektivizace (viz např. Diwald, 2011) se obvykle popisují především na materiálu diskursních markerů a/včetně slov či slovních spojení s modálními aj. funkcemi (např. Aijmer, 1997). Příklad komponentu *homo-* v češtině však zřetelně poukazuje na to, že materiál pro studium pragmatikalizace nabízí i slovtvorba (viz též novou monografii o angličtině, Sánchez Fajardo, 2022).

5. SHRNUÍ

Dosavadní studie neologismů se zaměřují primárně na neologismy v autentických spisovných textech, nebo naopak na „zajímavá“, vysoce expresivní a často nespisovná slova, která byla zaznamenána v rámci kolaborativního projektu Čestina 2.0. Ten navzdory své popularitě i mezi lingvisty nezaznamenává autentická užití, ale často příklady vymyšlené jednotlivými uživateli. Tento text se snaží překlenout mezeru ve výzkumu neologismů tím, že podává obraz užívání neologismů v recenzích filmů na webu csfd.cz, tj. v autentických souvislých textech nezatížených očekávaným spisovností.

Na materiálu 2006 neologických lexikálních jednotek byla doložena obecná, spíše kvantitativní pozorování: naprostou většinu neologismů tvoří substantiva (56,8 %) a adjektiva (27,6 %), méně zastoupena jsou slovesa (9,6 %) a příslovce (4,3 %). Mezi neologismy však lze najít i slova patřící ke slovním druhům, které obvykle bývají považovány za uzavřené, neproduktivní třídy, např. číslovky a spojky. Ze slovtvorných postupů je dominantní zastoupení sufixace (43,5 %), prefixoidace (19,7 %) a kompozice (14,4 %). Doloženy jsou nicméně i méně běžné postupy, např. *blending*, a dokonce i postupy zcela marginální (desufixace) nebo pro češtinu obvykle neuvažované (reduplikace).

Čtvrtý oddíl textu se zaměřil na tři prominentní slovtvorné prostředky: *X-árna* (hodnotící označení filmu nebo jiného díla), *V-ačka* (primárně dějové substantivum) a *homo-N* (komponent s původním významem ‚homosexuální‘ a novějším pragmatickým depreciativním významem). Každý z těchto prostředků navíc poukazuje na obecnější lingvistické otázky: na otázku vhodnosti tradičního českého přístupu ke slovtvorbě orientovaného na vstup slovtvorných procesů (4.1), na otázku adekvátnosti popisu, který zohledňuje pouze korpusy spisovné češtiny (4.2) a opomíjí (nebo dokonce zkresluje) některé aspekty (4.1), a na obecnou problematiku pragmatikalizace, které dosud nebylo věnováno v souvislosti se slovtvorbou příliš pozornosti (4.3). Neologie a neografie se nemusí omezovat na sběr a triviální popis či klasifikaci neologismů; ty nabízejí mnoho podnětů ke zkoumání nejen slovtvorných otázek.

14 Viz <<https://www.duden.de/rechtschreibung/schwul>>.

LITERATURA

- AIJMER, K. (1997): *I think* — an English modal particle. In: T. SWAN — O. J. WESTVIK (eds.), *Modality in Germanic languages. Historical and comparative perspectives*. Berlin: Mouton de Gruyter, s. 1–47.
- BERG, K. (2020): Changes in the productivity of word-formation patterns: Some methodological remarks. *Linguistics*, 58, 4, s. 1117–1150.
- BIERWIACZONEK, B. (2014): Representation of Polysemy as a Basis of Contrastive Lexical Semantics. In: A. ŁYDA — G. DROZDŹ (eds.), *Dimensions of the Word*. Cambridge Scholars Publishing, s. 12–27.
- BOOIJ, G. — AUDRING, J. (2018): Partial Motivation, Multiple Motivation: The Role of Output Schemas in Morphology. In: G. BOOIJ (ed.), *The Construction of Words. Advances in Construction Morphology*. Dordrecht: Springer, s. 59–80.
- BOZDĚCHOVÁ, I. — KLÉGR, A. (2022): Pseudoanglicismy: české neologismy z anglických slov. *Slovo a slovesnost*, 83, 1, s. 3–27.
- CVRČEK, V. a kol. (2010): *Mluvnice současné češtiny: Jak se píše a jak se mluví*. Praha: Karolinum.
- Čeština 2.0 [online]. Dostupné z WWW: <<https://cestina20.cz/>>.
- DANEŠ, F. — GREPL, M. — HLAVSA, Z. (eds.) (1987): *Mluvnice češtiny 3. Skladba*. Praha: Academia.
- Databáze excerptního materiálu Neomat [online]. Verze 3.0. Praha: Ústav pro jazyk český AV ČR. Dostupné z WWW: <<http://www.neologismy.cz/>>.
- DEWALD, G. (2011): Pragmaticalization (defined) as grammaticalization of discourse functions. *Linguistics*, 49, 2, s. 365–390.
- DOKULIL, M. — HORÁLEK, K. — HŮRKOVÁ, J. — KNAPPOVÁ, M. — PETR, J. (1986): *Mluvnice češtiny 1. Fonetika, fonologie, morfonologie a morfematika, tvoření slov*. Praha: Academia.
- ENTLOVÁ, G. (2022): Novotvary a internacionalismy v češtině v období pandemie covid-19. *Bohemistyka*, 22, 1, s. 20–34.
- HUGO, J. a kol. (2006): *Slovník nespisovné češtiny*. 2. rozšířené vydání. Praha: Maxdorf.
- JANOVEC, L. (2013): Neologie. In: M. MARTINKOVÁ — O. ULIČNÝ (eds.), *Studie k moderní mluvnici češtiny 4. Dynamika českého lexika a lexikologie*. Olomouc: Univerzita Palackého, s. 105–130.
- KARLÍK, P. — KOŘENSKÝ, J. (2016): Slovní druh. In: P. KARLÍK — M. NEKULA — J. PLESKALOVÁ (eds.), *Nový encyklopedický slovník češtiny*. Praha: Nakladatelství Lidové noviny, s. 1683–1685.
- KAVKA, M. — ŠKRABAL, M. (2018): *Hacknutá čeština*. Brno: Jan Melvil Publishing.
- KOCHOVÁ, P. (2015): Prefixoidace v češtině (k svěbytnému tvoření nových slov na materiálu neologismů). In: K. BARNOVÁ — A. CHOMOVÁ (eds.), *Varia XXI: Zborník příspěvků z XXI. kolokvia mladých jazykovedců*. Banská Bystrica: Belianum, s. 229–238.
- KOTOWSKI, S. (2021): The semantics of English out-prefixation: A corpus-based investigation. *English Language and Linguistics*, 25, 1, s. 61–89.
- LALOR, T. — RENDLE-SHORT, J. (2008): ‘That’s So Gay’: A Contemporary Use of Gay in Australian English. *Australian Journal of Linguistics*, 27, 2, s. 147–173.
- LIEBER, R. (2016): *English Nouns. The Ecology of Nominalization*. Cambridge: Cambridge University Press.
- LIŠKOVÁ, M. (2022): *Tmavě modrozelená je nová černá* aneb Neologismy v popiscích pořadů na streamovací platformě Netflix. *Bohemistyka*, 22, 1, s. 35–55.
- MARTINCOVÁ, O. a kol. (1998): *Nová slova v češtině. Slovník neologizmů 1*. Praha: Academia.
- MARTINCOVÁ, O. a kol. (2004): *Nová slova v češtině. Slovník neologizmů 2*. Praha: Academia.
- MARTINCOVÁ, O. (2016): Prefixoid. In: P. KARLÍK — M. NEKULA — J. PLESKALOVÁ (eds.), *Nový encyklopedický slovník češtiny*.

- Praha: Nakladatelství Lidové noviny, s. 1395–1396.
- MEJSTŘÍK, V. (1971): K možnostem využití nauky o tvoření slov při zpracovávání jednojazyčného výkladového slovníku. *Slovo a slovesnost*, 32, 4, s. 318–325.
- MELLONI, Ch. (2011): *Event and Result Nominals: A Morpho-semantic Approach*. Bern: Peter Lang.
- NEJEDLÝ, P. a kol. (2019): *Slovotvorný vývoj deverbálních substantiv ve staré a střední češtině*. Praha: Academia.
- PLAG, I. (1999): *Morphological Productivity: Structural Constraints in English Derivation*. Mouton de Gruyter.
- PLAG, I. — BALLING, L. W. (2020): Derivational morphology: An integrative perspective on some fundamental questions. In: V. PIRRELLI — I. PLAG — W. U. DRESSLER (eds.), *Word Knowledge and Word Usage*. De Gruyter Mouton, s. 295–335.
- PROCHÁZKOVÁ, B. (2009): Když se řekne kafe. *Naše řeč*, 92, 4, s. 220–223.
- PTÁČKOVÁ, B. (ed.) (2004): *Žánr ve filmu: Sborník příspěvků z VI. česko-slovenské filmologické konference*. Praha: Národní filmový archiv.
- SÁNCHEZ FAJARDO, J. A. (2022): *Pejorative Suffixes and Combining Forms in English*. Amsterdam: John Benjamins.
- SLÁMA, J. (2022): Operátor lomeno koordinátor lomeno adordinátor: K funkcím slova *lomeno*. *Naše řeč*, 105, 1, s. 49–55.
- STAŠKOVÁ, N. (2008): Zpětné tvoření v češtině a paralelní postupy v angličtině. *Naše řeč*, 91, 2, s. 80–95.
- STRAKOVÁ, V. (1985): *Morfemická struktura sémantických obsahů: Nástin derivační typologie*. Praha: Ústav pro jazyk český.
- SVĚTLÁ, J. (2005a): Nová adjektivní pojmenování. In: O. MARTINCOVÁ (ed.), *Neologizmy v dnešní češtině*. Praha: Ústav pro jazyk český AV ČR, s. 99–118.
- SVĚTLÁ, J. (2005b): Nová abstraktní pojmenování. In: O. MARTINCOVÁ (ed.), *Neologizmy v dnešní češtině*. Praha: Ústav pro jazyk český AV ČR, s. 54–68.
- ŠIMANDL, J. a kol. (2016): *Slovník afixů užívaných v češtině*. Praha: Karolinum.
- ŠTEKAUER, P. — VALERA, S. — KÖRTVÉLYESSY, L. (2012): *Word-Formation in the World's Languages: A Typological Survey*. Cambridge: Cambridge University Press.
- ŠTÍCHA, F. a kol. (2018): *Velká akademická gramatika spisovné češtiny 1. Morfologie: Druhy slov / Tvoření slov*. Praha: Academia.
- ZIKOVÁ, M. (2016): Truncation. In: P. KARLÍK — M. NEKULA — J. PLESKALOVÁ (eds.), *Nový encyklopedický slovník češtiny, svazek 2*. Praha: Nakladatelství Lidové noviny, s. 1902–1903.

Jakub Sláma | Ústav pro jazyk český AV ČR, v. v. i. | Letenská 123/4, 118 00 Praha 1

ORCID: 0000-0002-6555-0471

slama@ujc.cas.cz